

Připomínky OSPKOP k věcnému záměru stavebního zákona – památková péče a ochrana přírody:

Obecně k rekonstrukci:

Kapitola 2. „Východiska rekonstrukce“: „Preciznější vyvážení rolí, odpovědnosti a nástrojů v nové úpravě stavebního práva má zajistit péči o přírodu a krajinu, historické a kulturní dědictví, architektonickou kvalitu a kulturní hodnotu vystavěného prostředí (v krajinném, urbánním a architektonickém měřítku). Česká republika se k této péči zavázala v Davoské deklaraci na závěr konference evropských ministrů kultury, pořádané ve dnech 21. - 22. ledna 2018 ve švýcarském Davosu.“ **Deklarované zajištění péče o přírodní a kulturní dědictví v předkládaném záměru nejen že není zajištěno, ale je úplně potlačeno (viz dále).**

Kapitola 1. „Vývoj právní úpravy veřejného stavebního práva“: Navrhovatelé právní normy by si měli prostudovat především stavební řády a zákony z let 1833, 1845 a 1865, nevycházet ze stavebního řádu pro hlavní město Prahu, který byl v mnohém specifický. Stavební právní tradice v českých zemích vkládala přímo do zákonů jasná a konkrétní regulační pravidla.

Kapitola 3. „Cíle rekonstrukce“: Sloučení stavebního řízení do jednoho řízení (a jednoho rozhodnutí, které by probíhalo paralelně a přímo v rámci meritorního řízení o povolení stavby), jako jeden z nástrojů zjednodušení a časového zkrácení, je v principu zcela neslučitelné s typem dokumentace požadované v památkové péči i ochraně přírody, kdy různé druhy průzkumů (stavebně historické, restaurátorské průzkumy či EIA) zaberou řádově měsíce, ale i roky - například při průzkumech biologických či průzkumech krajinného rázu se musí průzkum vykonávat po všechna roční období. U průzkumů památek nestačí udělat průzkum před projektováním, ale jsou povinné i průzkumy a dokumentace operativní při stavební činnosti a archeologický průzkum před zahájením stavby. Všechny tyto průzkumy mohou vést k různým zjištěním a nálezům, které by měly pokračovat ve změnách stavby vedoucí k lepší ochraně nalezených hodnot. Navržený způsob zjednodušení postupu rozhodování o stavební činnosti se s těmito zásadami nevyrovnává.

Vytvoření jednoho „superúřadu“ vyvázaného ze systému sloučené státní správy a samosprávy je zřejmě jednorázovým a zcela nesystémovým pokusem o zvrát již proběhlé reformy státní správy a samosprávy, kdy se státní správa (a s ní stavební úřady a úřady územního plánování) dostaly do podjatosti, z níž vyplývá část současných problémů (což předkladatelé zmiňují též v kapitole 5 – zásahy samospráv a systémová podjatost). Odkaz na současnou právní úpravu veřejné správy je i na straně 52 v kapitole 7. Zde ale jde o celý systém veřejné správy a vytrhávat z něj jen stavební právo je systémově nepřijatelné. Pokud by se k takovému kroku

schylovalo, je nutné vyvázat všechny rezorty, tedy v našem případě obnovit památkový úřad zrušený v padesátých letech. Jestliže předkladatelé tvrdí, že „k (nemístnému) prolínání výkonu státní správy, jenž má být objektivní a nestranný, a (jinak přitom zcela legitimních) politických a zájmových vlivů územních samosprávných celků dnes dochází právě v důsledku uvedeného organizačního začlenění stavebních úřadů do obecních a krajských úřadů (kapitola 7)“, a jediným řešením je vyvázat výkon (stavebních úřadů) z této sítě, pak pro záchranu kulturních a přírodních hodnot jde také o naprostou nezbytnost.

Pokus „o prevenci střetů žadatelů o povolení stavby s veřejností, spolky zaměřenými na ochranu životního prostředí či vlastníky sousedících nemovitostí“ je zakrytým útokem na základní občanská práva, navíc ochrana životního prostředí (kam spadá i ochrana kulturních hodnot) je veřejným zájmem, který by měl mít přednost před zájmy soukromými a není zde možné předpokládat, že veřejnost nemůže veřejný zájem chápat a hájit hůře než například stavební úřad, který často nemá detailní znalosti.

V kapitole 5. jsou jako jeden z důvodů rekodifikace uváděny účelové obstrukce některých účastníků řízení - *to by se měla podle stejného principu omezit základní práva na obhajobu všem obviněným jenom proto, že jakýsi dr. Rath provádí účelovou obstrukci?* Bohužel například státní památková péče nemá ve stávajícím právním uspořádání vůbec žádné možnosti odvolání – a to hájí veřejný zájem! V navrhované rekodifikaci je to ještě horší.

Kapitola 6. „Shrnutí návrhů věcných řešení“: Vyvázání všech „odborníků“ ze stávajících stavebních úřadů do „superúřadu“, jednotná lhůta k vyjádření (30 dní) je právě v případě památkové péče zcela likvidační, protože podle stávajících zákonů se vydává podklad (závazné stanovisko) na základě odborného vyjádření památkového ústavu, které má vlastní lhůtu a památkový ústav musí pro své vyjádření většinou provést vlastní šetření v terénu. Odborníci by tedy tuto lhůtu téměř v žádném případě nestihli a na stavebním úřadě zase nejsou (a ani nebudou) odborníci - památkáři na stejné úrovni, kteří by to zvládli bez odborné pomoci. Deklarované sjednocení požadavků na dokumentaci je jen obecným požadavkem, který nereflektuje (a ani nemůže) skutečnou potřebu a rozsah dokumentace ani jejich časovou a odbornou náročnost (viz výše uváděné stavebně historické průzkumy nebo EIA).

Kapitola 7. „Návrhy věcných řešení“: Odkaz na příklady ze zahraničí - je pravda, že Svobodný stát Sasko má podobný systém, který předkladatelé navrhují, ale v SRN obecně platí přísné dodržování zákonů a postupů, takže by se nemohlo stát, aby bylo zahájeno stavební řízení na něco, co není v absolutním souladu s územním plánem a zásadami využití území a ani samospráva by neprodala pozemky investorovi, který by uvedené podmínky nesplňoval. O tom, že taková praxe v ČR není a nebude, snad není možno pochybovat.

Předkladatel předpokládá, že se do „superúřadu“ začlení i dosavadní úředníci - specialisté (na EIA a zřejmě i na památkovou péči) a na památkovou péči pamatují jen tímto odstavcem na straně 69:

“V praxi budou nastávat situace, ve kterých bude třeba chránit veřejné zájmy, aniž by probíhalo řízení o povolení stavby. Půjde o záměry, které nepodléhají povolení podle nového stavebního zákona. Stejně jako dnes nastávají situace obdobné, v nichž se pro určitý záměr nevyžaduje územní rozhodnutí ani stavební povolení. Například sem spadá památková ochrana při renovacích vnitřních interiérů staveb, maleb či soch, hygienické požadavky na provoz staveb, vodoprávní požadavky na provoz staveb apod. V některých (!) těchto případech budou stavební úřady vydávat samostatná rozhodnutí podle složkových zákonů, obdobně jako je v těchto situacích dnes vydávají jednotlivé dotčené orgány“.

Budou-li tyto orgány integrovány do stavebních úřadů, bude tato rozhodnutí nově vydávat stavební úřad a zpracovávat je budou specialisté zařazení do příslušného útvaru stavebního úřadu v rámci vnitřní specializace. Pokud vznikne potřeba vydání více takových povolení ve vztahu ke stejnému záměru ve stejnou dobu, budou tato povolení zásadně integrována v jediné správní rozhodnutí stavebního úřadu.

Tento návrh vychází z naprosto scestných představ, že takový případ bude jen výjimkou. U jakéhokoli zásahu do památek a chráněných území stavební povahy je přitom nutné zapracovat všechny zásady památkové ochrany (konzervaci, restaurování, anastylozu aj.) přímo do projektové dokumentace – podle návrhu stavebního zákona je ale jasné, že památkové postupy stavebních objektů předkladatelé neznají a ani netuší, že by je měli zmínit alespoň obecně.

V praxi to předkladatelé předpokládají takto:

„Stejně tak bude do působnosti stavebních úřadů v rámci posuzování veřejných zájmů při povolování stavby integrovat (Superúřad) všechna rozhodnutí, závazná stanoviska, stanoviska a vyjádření vydávaná obecními úřady obcí s rozšířenou působností anebo krajskými úřady jako dotčenými orgány pro stávající územní řízení týkající se umístění staveb, jež upravují následující složkové předpisy:

zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů,
zákon o ochraně přírody a krajiny,“

Co se týče existence orgánu památkové péče (dnes na ORP), podle tohoto odstavce na str. 69 se zdá, že záměrem předkladatelů je zachovat úředníky – památkáře na ORP jako v podstatě nepotřebný mezičlánek mezi stavebním „superúřadem“ a odbornou složkou památkové péče (samozřejmě v případě, že by platila stejná právní úprava památkového zákona jako dnes, obecně nazývaná dvoukolejnost památkové péče). Takový systém považujeme za naprosto

zbytečný, naopak převedením povinnosti vydávat závazná stanoviska pouze na památkový ústav (což ze zákona stejně činí) by došlo ke zjednodušení procesu a k jeho profesionalizaci.

Kdyby zůstala stávající (a nevyhovující) právní úprava omezená délkou řízení (viz výše), bylo by to pro odbornou památkovou péči zcela likvidační. Pro oblast ochrany přírody by došlo k tomu, že dosavadní rozhodnutí by měla být změněna na odborné vyjádření poskytnuté stavebnímu „superúřadu“.

Další tezí navrhovatele je, že „Jednotlivé zákony často jednoznačně nevymezují veřejný zájem, kterého se dotýkají řízení a postupy podle stavebního zákona,“ - zmíněn je jak zákon památkový, tak i zákon o ochraně přírody a krajiny – přitom oba zákony vznikly právě kvůli tomu, že popisují veřejný zájem na ochraně této části životního prostředí.

V otázkách územně plánovací dokumentace je pro oblast památkové péče nepřijatelná situace, aby plošně chráněné území nemuselo ze zákona přijmout regulační plán nebo územní plán s prvky plánu regulačního (str. 98). Podobná je i situace u ochrany přírody a krajiny (a v okolních zemích, např. v Sasku); v tomto případě by měla být stanovena možnost, že náklady neponese v celé výši obec.

V otázkách stavebního řádu je pro památkovou péči nepřijatelná situace, aby stavby, které jsou kulturními památkami, měly pouze rozhodnutí o povolení stavby (str. 120), zatímco stavby, kde probíhá EIA (která má posuzovat vliv navrhované stavby na životní prostředí, tedy i na blízké kulturní památky), by měly výjimku, a navíc by toto řízení bylo téměř bez možnosti přezkumu, odvolání či jiných opravných kroků. Kulturní památky by musely být vyjmuty z tohoto povolovacího režimu a stejně tak i všechny nemovitosti v památkových rezervacích, případně i zónách. O výjimce se sice na str. 126 mluví, ale není jasné, které skupiny staveb by se měla týkat. Navíc je také nepřijatelná situace, že by stavba, která je kulturní památkou, měla mít „běžnou“ a velmi jednoduchou projektovou dokumentaci.

Všechny výše uvedené připomínky považujeme za zásadní.

Závěr: návrh odmítnout jako celek

Odborový svaz pracovníků kultury a ochrany přírody zároveň vyjadřuje podporu „Otevřenému dopisu ve věci možného ohrožení kulturního dědictví České republiky“, který předsedovi vlády Ing. Andreji Babišovi zaslali zástupci naší akademické a vysokoškolské sféry (dopis je přílohou tohoto stanoviska).

V Praze dne 21. 2. 2018